

Hozzászólás az INIT Klub ülésén 2001 március 22-én (Emlékeztető Z. Karvalics László részére)

Tegnap nagyjából a következőket mondtam hozzászólásként a klubban. Zoknivasárlás céljából kimentem a Kőbányai útra. Az alvilág különböző tagjainak néhány megmozdulásától megindítva a következőket állapítottam meg, illetve a következőkre emlékeztem vissza:

Tények, becslések:

- 1) egy kapun átlagosan 2 másodpercenként megy be egy látogató,
- 2) három gyalogkapu van,
- 3) a piac napi több, mint nyolc órán át tart nyitva, 220 napon át évente
- 4) a kijövők háromnegyede vásárol,
- 5) a vásárlások átlagértéke 2000 Ft-nál több egy vásárlóra.
- 6) a hasonló piacokon a számlaadás, árfeltüntetés tizenöt éve ismeretlen
- 7) az áruk árát átlagosan körülbelül kétharmadára lehet lealkudni.
- 8) a tulajdonosok nagy többsége kínai, török, szerb, pakisztáni, afganisztáni, ukrán, orosz, arab, az alkalmazottak és az áruk között kisebbségben de növekvő arányban vannak a magyarok
- 9) A piacon legalább 500 árus hely van átlagosan 1-nél valamivel több alkalmazottal
- 10) a látogatók közül a nagy csomagokkal távozik erős többsége roma, de van szlovák, lengyel és más kelet-európai is
- 11) Budapest minden aluljárójában és forgalmasabb helyén (tételezzünk fel csak 100 ilyen helyet – véleményem szerint több van) megfigyeléseim szerint átlagosan körülbelül tíz nagyrészt roma árus foglalkozik a nagyrészt a kínai piacokról származó „nagycsomagos” áruk számla nélküli vándorkereskedelmével.
- 12) a piac környékén lévő Ganz-Mávag és más gyártelepek jórészt kínai boltokká alakultak. Budapesten további három másik nagyobb, országosan pedig tudtommal minden nagyvárosban van méreteit tekintve kisebb piac, amelyek forgalmára nézve nem végeztem megfigyelést. Az ország egész területén gyors ütemben gyarapszik a kínai boltok száma.
- 13) Az árusok közül többen, akikkel beszéltem, szemlátomást maguk is félnek – valakiktől.

Következtetések:

- A) Ezen az egy piacon percenként 90, naponta kerekén 50 ezer látogató fordul meg. Ez éves szinten több, mint 10 millió látogatót jelent, akik 20 milliárd forintnál bizonyosan többet vásárolnak. Országos szinten ez minimum 200 de a becslések konzervatív volta miatt akár 600 milliárd forintot is jelenthet. Ez a magyar költségvetés 10, a teljes lakossági vásárlóerő 25%-a, az élelmiszer és ruhanemű vásárlások %-a. Ennek a forgalmi adóvonzata 150 milliárd forint (15-20 tiszai gát), járulékvonzata ismeretlen, de legalább 15 milliárd Ft, nettó profitja pedig mintegy 200 milliárd forint. Érthető, honnan nyílik – és marad fenn - a rengeteg –sokszor egész napon át üres kínai étterem.
- B) Az érintettek közül a közvetlenül érintettek száma Kőbányán legalább 1000 fő, Budapesten 3000 országosan 15000 fő. Az illegális alkalmi vándor kereskedők számát Budapesten 9000 főre, országosan 36000 főre becslem, az illegális áruk magyarországi gyártásával, csomagolásával, szállításával foglalkozók számát legalább 10000-re, ez összesen 68500 fő. A kiegészítő szolgáltatásokat nyújtók (testőrök, informátorok, figyelőszolgálat, jogászok, kijáróemberek stb.) számát is ezrekre, tízezrekre lehet becsülni, még nagyobb a legálisan belőlük élők száma. A korrumpáltak száma ismeretlen.
- C) Ha az importárakat elvámolnák, és működne az adóhatóság, akkor az áruk mennyisége pro forma csak egyre gyarapodna – hiszen értékesítésüket valójában nem számolják el. Ezért vagy nagy tételben hamis számlákat készítenek az értékesítésről és/vagy az árukat a vámhatóságot megkerülve hozzák be az országba. Valóban, a piacon számlaárusok is működnek. Ha a vámmegkerülés, az adófizetés megkerülése valamilyen általam nem ismert vámszabadterületi kiskapun alapul, akkor annak hátrányos következményei ma már bizonyosan meghaladják az előnyöket.
- D) Ha kialakul a legális áruk illegális kereskedelme, ezeket a csatornákat nyilván felhasználják a még nagyobb hasznot hozó illegális áruk, így kábítószer illegális kereskedelmére is (érthetővé válik a kábítószerkereskedelem megsokszorozódása az elmúlt tíz évben).

Míndezek alapján a magyar társadalom sajátosságai például az alábbiak:

- a/ az, hogy a fekete gazdaság (az alvilág) a gazdaság jelentős részét kezében tartja és
- b/ egyes ágazatokat kezébe vette (A),

c/ A szegények ruhanemű-ellátásában ez a kereskedelem dominánssá vált
d/ a közigazgatásban is jelentős befolyással bír (15 éve büntetlenül működik, súlyos gondok a rendészet, bűnüldözés, igazságszolgáltatás, ellenőrzés, állami információrendszerek terén).

Itt voltál szíves abbahagyni.

e/ A fekete gazdaságban a különböző etnikai csoportoknak jelentős szerepük van (8-11). Az eredményes bűnüldözés és társadalmi reakció érdekében az alvilág etnikai alapon szerveződő csoportjait és jellemzőiket meg kell ismerni és meg kell ismertetni.

f/ A legális gazdaságból kivont jövedelmek lehetővé teszik ezeknek az etnikai alapokon szerveződő csoportoknak, hogy tevékenységüket gyors, a legális gazdaságot meghaladó ütemben fejlesszék és kiterjesszék egyre újabb, nagy profitot hozó ágazatokra (így például esetleg az e-kereskedelempre) (13).

g/ Az így létrejövő e-kerkedelem maffiairányítás alatt álló része viszont a legkülönbözőbb e-bűnözés, a bűnözői csoportok hatalomnövelésének melegágya lesz és komolyan veszélyeztetheti nemcsak az e-kereskedelmet, hanem egy sor fontos nemzeti érdeket.

h/ A legális gazdaság zömét kitevő nem etnikai (többségi) népesség, és a nem vagy kevésbé etnikai alapokon szerveződő legális gazdaság viszont az adó-, és járulékkerhek miatt nem képes fair versenyre a fekete gazdasággal és az abban tevékenykedőkkel, vagy maga is a fekete gazdaságba lép. Ennek az a következménye, hogy az etnikai alapokon szerveződő fekete gazdaság előbb utóbb dominánssá válik, jelentős konfliktusokkal, életmód és kulturaváltozással egy új (nem többségi) elit lép színre, amely azonban egyrészt aligha óhajt majd toleráns, európai polgári demokratikus Magyarországot, másrészt a magyarországi népesség zöme aligha akarja majd őket. Hasonló folyamat persze a történelemben – itt és másutt - már számos alkalommal lejátszódott.

Mint mondtam, mindez a világért sem kíván a teljes magyar társadalom teljes látképe lenni. Közösen felemeltünk egyetlen egy követ, és egy futó pillantást vetettünk az alatta nyüzsgő életre. Sok ilyen kő van, ilyeneken járunk, és ezek adják lépteink szilárdságát, ha van ilyen.

Vajon milyen lesz az ilyen és számos más, itt nem is érintett körülmény között kialakuló magyar információs társadalom? Mit tudunk mi tenni és mit a kormány, hogy az Internet terjedése közben ez a helyzet, ezek a folyamatok kedvezőbb irányt vegyenek. Hogyan tudja a kormányzat felhasználni az Internet terjedését, hogyan kell befolyásolnia és főleg hogyan tudja az elektronikus kulturát, hogy jobb legyen valamilyen értelemben ebben az országban? Azt hiszem, ezek egy társadalmi felelősségérzetet érző ember, egy valódi társadalomkutató kérdései.

Nincs rá módszertan, nem lehet nagynevűeket idézni. No igen, sok mindenre nincs, esetleg nem is tudunk ilyet kitalálni. De meg kellene vele próbálkozni – „független” kutató urak. Ezekkel kellene foglalkozni. Ezeket a módszertanokat bizony nem fogják a multik szabványosítani – eltérően például a penetráció különféle mérőszámaitól, amelyek iránt az urak olyan nagy érdeklődést áruznak el és amelyeket egyre mélyebben kívánnak elemzni. Nem azt kellene vizsgálni, hogy a társadalom hogyan hat az Internetre, hanem azt, hogy az Internet hogyan hat/hathat a társadalomra, a magyar mezőgazdaságra, a kínai piacra, a magyar tőzsdei vállalatokra és a magyar tőzsdére magára, stb. stb.. A hagyományos agrárkutatóknak, kriminológusoknak, stb. kialakult, finoman kidekázott módszereik vannak és azoktól nehezen mozdulnak. Új nemzedék, lelkes (?) ifjú csapat, nem olyan hosszú az a 68-75 év, ami átlagosan megadatik fiúknak leányoknak, hogy szabadna mások által úgylis – jobban – megoldandó dolgokra fordítani. De itt ez az ország, nézzetek rá, vegyétek gondjátokba és munkátok nektek is fog kamatozni.

Budapest, 2001.03.23.